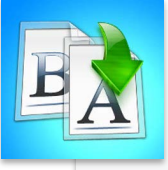
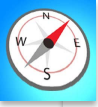

TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA İSG SİSTEM VE KURUMLARI

İÇİNDEKİLER

- Türkiye'deki İSG Kurumları ve Sınıflandırmaları
  - İSGGM
  - İSGÜM
  - İTK
- Dünyada Önemli İSG Kurumları
  - IFA
  - NIOSH
  - DGUV
  - OSHA

HEDEFLER

- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
  - Türkiye'deki önemli İSG kurumlarını tanımlayabilecek,
  - Türkiye'deki önemli İSG kurumlarını sınıflandırabilecek,
  - Dünyadaki önemli İSG kurumlarını tanımlama ve sınıflandırma hakkında bilgi sahibi olabileceksiniz.

ATATÜRK
ÜNİVERSİTESİ

ATA-AÜF

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
YÖNETİM SİSTEMLERİ
Dr.ERCÜMENT N. DİZDAR

ÜNİTE

5

GİRİŞ

Ülkeler temel felsefede aynı İş Sağlığı ve Güvenliği yaklaşımını; ancak ekonomik, siyasi gelişimi ve yönetim biçimlerine daha uygun İSG kurumsal yapılarını benimsemeye çalışmışlardır.

Hemen her ülkede birden fazla kuruluş bu alanda çalışmaktadır. Özellikle AB ülkelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği alanında mevzuat hazırlama, strateji belirleme ve politika geliştirme vb. işlevler, mevcut kurum ve kuruluşları vasıtasıyla bunları geliştirme ve uygulama yoluna gitmektedir.

Ülkelerdeki İş Sağlığı ve Güvenliği yapıları hakkında birbirinden ayrı mevzuatlar bulunabilmekte ancak, kurumsal yapılar bu kanunlar çerçevesinde belirlenmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği kurumsal yapılarının devlet (bakanlıkların) yönetiminde olsa dahi, daha rahat ve etkin bir şekilde çalışmasının sağlanması temel hareket noktasıdır.

Bu dersin amacı, Türkiye ve dünya ülkelerindeki İş Sağlığı ve Güvenliği sistemlerinin ve bu sistemlerin yapılanmasının açıklanmasıdır.

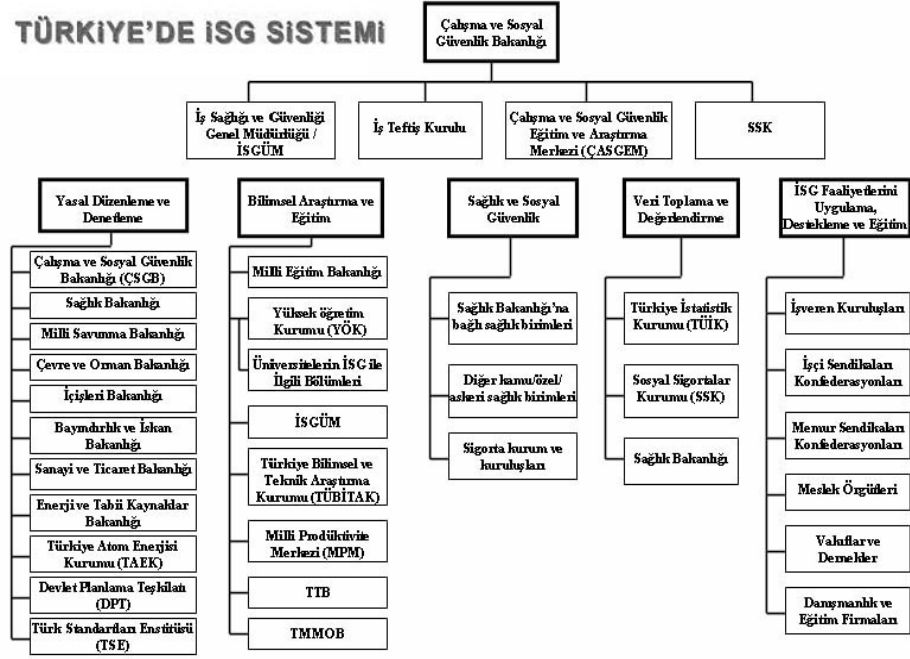
TÜRKİYE’DE İŞ SAĞLIĞI ve GÜVENLİĞİ KURUMLARI

Ülkemizde İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda çeşitli düzeyde faaliyetleri bulunan çok sayıdaki kurum ve kuruluş beş başlık altında toplanabilir.

- Yasal düzenleme ve denetleme fonksiyonu icra edenler,
- Sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerini yürütenler,
- Bilimsel araştırma ve eğitim çalışmaları yapanlar,
- Veri toplama ve değerlendirme faaliyetinde bulunanlar,
- İSG uygulamalarını yaygınlaştıran ve destekleyenler

Ülkemizin AB’ne giriş sürecinde kurumsal İSG yapılanması ivme kazanmıştır.

Şekil 5.1. Türkiye’de İSG Kurum ve kuruluşları

Yasal Düzenleme ve Denetleme

Türkiye’de yasal düzenleme ve denetleme ile ilgili kurumlar şunlardır:

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB)
  - İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM) / İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi (İSGÜM)
  - İş Teftiş Kurulu (İTK)
  - Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)
- Sağlık Bakanlığı (SB)
  - Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü / Acil Sağlık Hizmetleri Daire Başkanlığı
  - Sağlık Eğitimi Genel Müdürlüğü
- Millî Savunma Bakanlığı (MSB)
- Çevre ve Orman Bakanlığı (ÇOB)
  - Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
- İçişleri Bakanlığı
  - Sivil Savunma Genel Müdürlüğü
  - Belediyelerin İtfaiye Teşkilatları
  - Emniyet Genel Müdürlüğü / Trafik Hizmetleri Başkanlığı

İSG’deki mevzuat düzenlemesi için İSGGM görevlendirilmiştir.

- Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK)
- Devlet Planlama Teşkilatı (DPT)
- Türk Standartları Enstitüsü (TSE)

Sağlık

Türkiye’de sağlık ve sosyal güvenlik hizmetlerini yürüten kurumlar şunlardır:

- Sağlık Bakanlığı Hastaneleri / Meslek Hastalıkları Hastaneleri
- Diğer Sağlık Birimleri (Üniversiteler, Millî Savunma Bakanlığı, diğer kamu kuruluşları, özel hastaneler ve laboratuvarlar)
- Sigorta Kurum ve Kuruluşları

Bilimsel Araştırma ve Eğitim

Ülkemizde, İş Sağlığı ve Güvenliği alanında bilimsel araştırma ve eğitim çalışmaları yapan kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)
- Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)
- Üniversitelerin İSG Merkezleri, Enstitüleri ve İSG Bölümleri
  - Karabük Üniversitesi İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (KİGSAM)
  - Gazi Üniversitesi Kazaları Araştırma ve Önleme Enstitüsü
- İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi (İSGÜM)
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM)
- Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK)
- Millî Prodüktivite Merkezi (MPM)
- Türk Tabipler Birliği (TTB)
- Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)

Kaza verilerinin sağlıklı bir şekilde toplanması ve değerlendirilmesi önemli bir aşamadır.

Veri Toplama ve Değerlendirme

İş Sağlığı ve Güvenliği alanında veri toplama ve değerlendirme faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar:

- Türkiye İstatistik Kurumu
- ÇSGB, Sosyal Güvenlik Kurumu
- Sağlık Bakanlığı

İSG Uygulamalarının Gelişimine Destek Olan Kuruluşlar

İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının gelişimine destekte bulunan kurum ve kuruluşlar:

- İşveren Kuruluşları
  - Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi
  - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)
  - Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)
  - Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikaları (TİSK)
- İşçi Sendikaları Konfederasyonları
  - Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikaları (TÜRK-İŞ)
  - Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikaları (HAK-İŞ)
  - Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikaları (DİSK)
- Memur Sendikaları Konfederasyonları
  - Türkiye Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikalar (T. KAMU-SEN)
  - Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikalar (KESK)
  - Memur Sendikaları Konfederasyonu ve bağlı sendikalar (MEMUR-SEN)
- Meslek Örgütleri
  - Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)
  - Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB)
  - Türk Tabipleri Birliği (TTB)
- Vakıflar ve Dernekler
  - Türk Ergonomi Derneği
  - MESS Eğitim Vakfı
  - Fişek Enstitüsü
  - Türkiye Müfettişler Uzmanlar ve Denetim Elemanları Vakfı (TUDEV)
  - İş Müfettişleri Derneği
  - Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD)

- Meslek Hastalıkları İş Kazaları Araştırma ve Önleme Vakfı (MESKA)
- Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı (MEKSA)
- İş Güvenliği İş Adamları Derneği (İSGİAD)
- Personel Yönetim Derneği (PERYÖN)
- Türk Hemşireler Derneği
- İnşaat ve Tesisat İşçileri Eğitim Vakfı (İNİŞEV)
- Türk Tekstil Vakfı
- İş Sağlığı Hemşireliği Derneği (İŞHEMDER)
- Danışmanlık ve Eğitim Firmaları
  - İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili, kar amaçlı olarak danışmanlık ve eğitim hizmeti veren kuruluşlar.
- Sağlık ve Güvenlik Birimleri
  - İş yeri Sağlık ve Güvenlik Birimleri
  - Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimleri

Ülkemizin en önemli İSG kurumu İSGGM’dir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM)

Ülkemizde İş Sağlığı ve Güvenliğinin sağlanması görevi, 1945 yılında kurulan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne verilmiştir.

Denetim hizmetlerinin bir başka birimde örgütlenmesi nedeniyle Genel Müdürlük, 1983 tarihinde Daire Başkanlığına dönüştürülmüştür. Böylesine önemli bir alanda verilen hizmetin niteliğinin yükseltilmesi ve etkinliğinin artırılması amacıyla İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı ve 1983 yılından bu yana Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde Daire Başkanlığı şeklinde örgütlenmiş olan iş sağlığı ve güvenliği birimi, dünyadaki gelişmelere ve konunun önemine binaen, 24.07.2003 tarih ve 25178 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 4947 sayılı Kanun’un 17’nci maddesi ile “İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü” (İSGGM) olarak yeni görev, yetki ve sorumluluklar ile güçlendirilerek teşkilatlandırılmıştır.

İSGGM’nin görevleri kısaca (3146 sayılı kuruluş kanununca) kısaca şunlardır:

- İş sağlığı ve güvenliği konularında, mevzuatın uygulanmasını sağlamak ve mevzuat çalışması yapmak,
- Ulusal politikaları belirlemek ve bu politikalar çerçevesinde programlar hazırlamak,
- Ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu sağlamak,
- Etkin denetim sağlamak amacıyla gerekli önerilerde bulunmak ve sonuçlarını izlemek,

- Standart çalışmaları yapmak, normlar hazırlamak ve geliştirmek, ölçüm değerlendirme, teknik kontrol, eğitim, danışmanlık, uzmanlık ve bunları yapan kişi ve kuruluşları inceleyerek değerlendirmek ve yetki vermek,
- Kişisel koruyucuların ve makine koruyucularının imalatını yapacak kişi ve kuruluşlara yetki vermek, ithal edilecek kişisel koruyucuların ve makine koruyucularının standartlara uygunluğunu ve bu hususlarda usul ve esasları belirlemek,
- İş sağlığı ve güvenliği ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi konularında inceleme ve araştırma çalışmalarını planlayıp programlamak ve uygulanmasını sağlamak,
- Faaliyet konuları ile ilgili yayım ve dokümantasyon çalışmaları yapmak ve istatistikleri düzenlemek,
- Mesleki eğitim görenler, rehabilite edilenler, özel risk grupları ve kamu hizmetlerinde çalışanlar da dâhil olmak üzere tüm çalışanların iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı korunmaları amacıyla gerekli çalışmaları yaparak tedbirlerin alınmasını sağlamak,
- İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezî ve Bölge Laboratuvarlarının çalışmalarını düzenlemek, yönetmek ve denetlemek

İş Sağlığı Ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğü (İSGÜM)

İSGGM’ye bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğü (İSGÜM), Türkiye ile Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) arasında yapılan anlaşmayla Uluslararası Çalışma Koşullarını ve Çevresini İyileştirme Programı (PIACT) çerçevesinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü’nün alt birimi olarak 1968 yılında kurulmuştur.

İSGÜM’ün görev ile amaçları şu şekilde özetlenebilir:

- İş Sağlığı ve Güvenliği alanında verilen ölçüm ve analiz hizmetleri sunmak,
- Sağlıklı ve güvenli iş ortamında, ulusal mevzuata uygun, ulusal ve uluslararası standartlarda hizmet vermek,
- ISO/IEC 17025 Test ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar Standardının gerekliliğini karşılayacak düzey ve kalitede hizmet vermektir.

İSGÜM’ün İSG kapsamındaki faaliyetleri özetle şunlardır:

- İş yeri ortamının sağlık ve güvenlik açısından taşıdığı riskler konusunda araştırmalar yapılması, fiziksel maruziyetin ölçülmesi ve bu konuda metot ve stratejiler geliştirilmesi,
- Risk değerlendirmesi, ergonomi ve kişisel koruyucu donanımlar konusunda bilgilendirme ve İSGÜM hizmetleri kapsamında, Merkez Laboratuvarlarında yapılan gürültü, titreşim, aydınlatma, termal konfor

İSG ile ilgili ölçümleri İSGÜM yapmaktadır.

şartları ve toz ölçümü işlemlerinin düzenli bir şekilde yapılması faaliyetlerini yürütmek.

- Deney Sonuç Raporları’nın teknik yeterliliğini kontrol ederek onaylamak,
- Kesinleşen çalışma programında yer alan araştırma, hizmet ve eğitim çalışmalarını yürütmek, faaliyet raporlarını hazırlamak,
- TS EN ISO/IEC 17025:2005’in gereklerine uygun olarak Kalite Yönetim Sisteminin oluşturulması, belgelendirilmesi, onaylanması, yürürlüğe konulması ve uygulanması hususlarında Kalite Yönetim Birimi ve Laboratuvar Kalite Sorumluları ile iş birliği içerisinde çalışmak,
- Ortam ölçümleri için Deney ve Cihaz Talimatlarını kontrol etmek,
- Cihaz ve Donanım Kalibrasyon Planları’nın takip edilmesi,

İş Teftiş Kurulu Başkanlığı (İTK)

İş teftişi, “İş Teftiş Kurulu”na yürütülür. Kurul, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olup, teftişe yetkili bir başkanla baş iş müfettişi, iş müfettişi ve iş müfettiş yardımcılardan oluşur.

Günümüzün anlayışına göre iş teftişin temelini atılması Cumhuriyet döneminde başlamıştır. 17 Şubat- 4 Mart 1923 tarihleri arasında yapılan İzmir İktisat Kongresinde çalışma ortamı ve çalışma şartları ile ilgili 34 maddelik bir metin kabul edilmiştir. 28.08.1979 tarih ve 16738 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan “İş Teftiş Tüzüğü” ile Çalışma Bakanlığı *“İş Teftiş Kurulu Başkanlığı”* fiilen kurulmuştur.

İş Teftiş Kurulu Başkanlığı’nın görev ve yetkileri kısaca şunlardır:

- Çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını denetlemek,
- İş teftişiyle ilgili mevzuat çalışması yapmak ve mevzuatta görülen boşluk ve aksaklıkların giderilmesi için alınması gerekli önlemler konusunda görüş bildirmek,
- İş Teftişi ile ilgili istatistikleri tutmak, değerlendirmek, yorumlamak ve yayımlamasını sağlamak,

İş Teftiş Kurulu Başkanlığı’ndaki müfettişlerin görevleri ise kısaca:

- İş Teftiş Kurulu Başkanı veya grup başkanınca kendilerine verilen işleri yapmak,
- Çalışmalarının sonuçlarını rapora bağlayarak grup başkanına vermek,
- Görevli oldukları yerlerde, programlarında bulunmayan, fakat iş sağlığı ve iş güvenliği yönünden kesin ve ciddi zorunluluk bulunan durumlarda, kendilerinden ve derhal işe el koyarak gereğini yapmak ve durumu grup başkanına bildirmek,

Ülkemizde İSG konusunda teftiş yetkisi “İTK”dadır.

- Mevzuatta gördükleri boşluk ve aksaklıkların giderilmesi için önerilerde bulunmak,
- İş Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen anketleri yürütmek ve istenen istatistik bilgileri derlemek,
- Teftiş programı gereğince yapacağı işlerin yer ve gününü belirleyen aylık çalışma çizelgesini hazırlayarak iki örneğini grup başkanına vermek,
- Yasalarla verilen diğer görevleri yapmak.

Çalışma mevzuatının uygulanmasında müfettişlerce devlet adına yapılacak izleme, denetleme ve teftişin ilkeleri, teftiş hizmetinin örgütlenmesine ilişkin kurallar, iş yerlerinde tutulacak teftiş defterlerinin biçimi, ne yolda doldurulacağı ve bununla ilgili işlemler, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve nitelikleriyle işe alınmaları ve çalışma yöntemleri İş Teftiş Tüzüğü’nde gösterilmiştir.

İşyerlerinin teftişi, teftiş programlarına göre yapılır. Teftiş programları, işin yürütümüyle İSG teftişleri için ayrı ayrı düzenlenir. Programlar birer aylık dönemlere bölünmek suretiyle yıllık olarak hazırlanır. Her teftiş sonucu bir rapora bağlanır. Raporların kapsam, tür ve biçimleri yönetmelikte belirtilir. Müfettişlerin yurdun her yerinde görev yapmaları esastır.

İş yerleri İSG açısından denetleme yetkisine sahip ÇSGB’na bağlı *“İş Teftiş Kurulu”nda mevcut İş Müfettişleri, işyeri sayısı ile karşılaştırıldığında, tüm iş yerlerinin iş müfettişlerince denetlenmesi fiziki olarak mümkün değildir.* Kaldı ki bu yaklaşımın doğruluğu tartışılmaktadır. *İş sağlığı ve güvenliğinin uygulanmasının sağlanmasının sadece denetimle olmayacağı AB ülkeleri uygulamalarında görülmektedir.*

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Eğitim ve Araştırma Merkezi (ÇASGEM)

ÇASGEM’in amacı; çalışma hayatı ve sosyal güvenlik konularında ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim, araştırma, inceleme, yayın, dokümantasyon ve danışmanlık faaliyetlerinde bulunmaktır.

ÇASGEM; Bakanlık, bağlı kuruluşlar ile ilgili kuruluşların personeli ve özel veya kamu sektöründe faaliyet gösteren iş yerlerindeki işçi, işveren veya yönetici personelin eğitimlerini sağlamak amacıyla; çalışma hayatı, sosyal güvenlik, işçi- işveren ilişkileri, İSG, toplam kalite yönetimi, iş teftişi, istihdam, verimlilik, iş piyasası etütleri, ergonomi, çevre, ilk yardım, iş istatistikleri ile İş Yeri Hekimliği, İş Yeri Hemşiresi ve Sağlık Memurluğu ile İş Güvenliği Uzmanlığı sertifika programları düzenlemekte olan bir kamu kurumudur.

ÇASGEM’in idare organları Eğitim ve Araştırma Merkezi Başkanı ile Danışma Kurulundan müteşekkildir.

Ülkemizde kaza ve meslek hastalığı pirimleri vb. ile ilgili kurum SGK’dır.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı (SGK)

Sosyal Güvenlik Kurumu, Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı (SSK), Bağ-Kur Genel Müdürlüğü ile Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü’nün 2006’da yayımlanan 5502 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu ile birleştirilmesi ile kurulmuştur.

Sosyal sigortalar ile genel sağlık sigortası bakımından kişileri güvence altına alacak, sosyal sigortacılık ilkelerine dayalı, etkin, adil, kolay erişilebilir, mali açıdan sürdürülebilir, çağdaş standartlarda bir sosyal güvenlik sisteminin gerçekleştirilmesi amacıyla kurulan Sosyal Güvenlik Kurumunun görevleri şunlardır:

- Ulusal kalkınma strateji ve politikaları ile yıllık uygulama programlarını dikkate alarak sosyal güvenlik politikalarını uygulamak, bu politikaların geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak.
- Hizmet sunduğu gerçek ve tüzel kişileri hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirmek, haklarının kullanılmasını ve yükümlülüklerinin yerine getirilmesini kolaylaştırmak.
- Sosyal güvenliğe ilişkin konularda; uluslararası gelişmeleri izlemek, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliği yapmak, yabancı ülkelerle yapılacak sosyal güvenlik sözleşmelerine ilişkin gerekli çalışmaları yürütmek, usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmaları uygulamak.
- Sosyal güvenlik alanında, kamu idareleri arasında koordinasyon ve iş birliğini sağlamak.
- Bu Kanun ve diğer kanunlar ile Kuruma verilen görevleri yapmak.

DÜNYADA İSG KURUMSAL YAPILARI

Dünyada saygın İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüleri şunlardır:

- İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü, IFA (Almanya)
- Federal İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü (Almanya)
- PREVENT (İş Yerinde Önleme, Koruma ve Sağlık Enstitüsü) (Belçika)
- Ulusal İş Sağlığı Enstitüsü (Danimarka)
- Ulusal İş Güvenliği ve Hijyeni Enstitüsü (İspanya)
- İş Sağlığı Enstitüsü, FIOH (Finlandiya)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü, ELINYAE (Yunanistan)
- İş Kazaları Ulusal Sigorta Enstitüsü, INAIL (İtalya)
- Ulusal İş Güvenliği ve Önleme Enstitüsü, ISPESL (İtalya)
- Ulusal İş Sağlığı Enstitüsü, NIOH (Norveç)

- Merkezi Çalışma Hayatını Koruma Enstitüsü, CIOP (Polonya)
- İş Güvenliği Araştırma Enstitüsü, VUBP (Çek Cumhuriyeti)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Araştırma Enstitüsü, IRSST (Kanada)
- Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü, NIOSH (ABD)
- Ulusal İş Güvenliği Enstitüsü, NIIS (Japonya)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü, ISST (Tunus)

Her ülke kendi özelinde İSG yapılanmasına gitmiştir.

Dünyada önemli İş Sağlığı ve Güvenliği kurum ve kuruluşları şunlardır:

- Yasal Kaza Sigortaları ve Önleme Kurumları Birliği (Almanya)
- İş Sağlığı ve Güvenliği ve Standardizasyon Komisyonu (Almanya)
- Mesleki Riskler Sosyal Sigortası (Avusturya)
- Sağlık ve Güvenlik Otoritesi, HAS (İrlanda)
- Uygulamalı Bilimsel Araştırmalar Kurumu, TNO (Hollanda)
- Baltık Denizi İş Sağlığı ve Güvenliği Ağı
- Sağlık ve Güvenlik Kurulu (İngiltere)
- Sağlık ve Güvenlik Laboratuvarı (İngiltere)
- Ulusal Kaza Sigortaları Fonu (İsviçre)
- Ulusal İş Güvenliği Kurumu, NOSA (Güney Afrika)
- Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Komisyonu, NOHSC (Avustralya)
- Belediyeler için İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumu, APSAM (Kanada)
- Kanada İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi, CCOHS (Kanada)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Komisyonu, CSST (Kanada)
- Quebec Toksikoloji Merkezi, CTQ (Kanada)
- İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı, KOSHA (Kore)
- Ulusal Endüstriyel Hijyenistler Konferansı, ACGIH (ABD)
- Endüstriyel Hijyen Kurumu, AIHA (ABD)
- Ulusal Güvenlik Konseyi, NSC (ABD)
- İş Güvenliği ve Sağlığı İdaresi, OSHA (ABD)
- İş Güvenliği ve Sağlığı Kurumu, JISHA (Japonya)

Dünyadaki önemli İş Sağlığı ve Güvenliği kurum ve kuruluşların aşağıdaki tabloda özetlenmeye çalışılmıştır (Tablo 1).

Özel Enstitüler/Kuruluşlar	Resmî Enstitüler /Kurumlar	Yarı Resmî ve Özel Enstitüler /Kurumlar
IFA /Almanya	BAuA/ Almanya	KAN/ Almanya
DGUV/Almanya	NRCWE/Danimarka	CCOHS /Kanada
QUEBEC/Kanada	NIOSH/ABD	
IRSST/Kanada	OSHA/ABD	
CSST/Kanada	JISHA/Japonya	
PREVENT/Belçika	NOHSC/Avusturalya	
HAS/İrlanda	INAIL/İtalya	
TNO/Hollanda		
HSL/İngiltere		
AIHA/ABD		
NSC/ABD		
NOSA/Güney Afrika		
KOSHA/Kore		

Tablo 5.1. Bazı ülkelerdeki İSG kurum ya da kuruluşları

INSTITUTE FOR OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH OF THE GERMAN SOCIAL ACCIDENT INSURANCEZ (IFA)

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ENSTİTÜSÜ (Bonn, Almanya)

Merkezi Almanya olan IFA’nın çalışma alanları, kimyasal ve biyolojik tehlikeler, kazaları önleme, fiziksel şartlar ve tehlikeler, risk değerlendirme, ergonomi vb.’dir.

IFA bir Almanya
kurumudur.

FEDERAL INSTITUTE FOR OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH (BauA)

FEDERAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ENSTİTÜSÜ (Dortmund, Almanya)

Almanya’nın resmî bir kuruluşudur. Çalışma yerleri ve dolayısıyla çalışma koşullarının işçi sağlığı, kimyasal atıklar, tehlikeli alanlar ve manyetik alanlar bakımından işçi sağlığına uygunluğunu inceler.

BauA’da Almanya dışı özellikle Avrupa Birliği ülkeleriyle bağlantılı çalışmalar yapılmaktadır. İşçi sağlığı ve güvenliğini maksimum seviyede tutabilmek için çeşitli araştırma geliştirme çalışmaları mevcuttur.

PREVENT

İŞ YERİNDE ÖNLEME, KORUMA VE SAĞLIK ENSTİTÜSÜ (Belçika)

Prevent’in merkezi Belçikadır. Çalışma koşullarını iyileştirerek ve kalitesini artırarak mesleki riskleri minimize etmeye çalışan bir kuruluştur.

Prevent, firmalara, şirketlere ve diğer enstitülere riskler, kazalar ve önlemleri hakkında bilgiler vermekte ve tavsiyelerde bulunmaktadır.

National Research Centre
for the Working Environment

NATIONAL RESEARCH CENTRE FOR THE WORKING ENVIRONMENT

ULUSAL İŞ ÇEVRESİ İÇİN ARAŞTIRMALAR MERKEZİ (Danimarka)

Merkezi Danimarka’da olan merkez, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda bilimsel araştırmalar yapmaktadır.

Merkez, üniversitelerle iş birliği içinde olup; işçi sağlığı ve güvenliği konusunda birçok akademisyenle ortak çalışılıp bu alanda birçok tez yazılmıştır.

INAIL
ISTITUTO NAZIONALE PER L'ASSICURAZIONE
CONTRO GLI INFORTUNI SUL LAVORO

THE WORKERS COMPENSATION AUTHORITY (INAIL)

İŞÇİ TAZMİNAT KURUMU (İTALYA)

Çalışma ortamlarında iş kazalarını azaltma ve yasal kuralların uygulamasını takip eden İtalya’da Kurulu bir enstitüdür. Enstitüde ayrıca çeşitli laboratuvarlarda araştırma ve geliştirme faaliyetleri yapılmaktadır. Bu çalışmalar genellikle akademisyenlerle ortak yürütülmektedir.

NIOSH bir ABD
enstitüsüdür.

NIOSH

NATIONAL INSTITUTE FOR OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH (NIOSH)

ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ENSTİTÜSÜ (ABD)

Bu alandaki en meşhur kuruluşlardan olan NIOSH, 1970 lerde Amerika Birleşik Devletleri’nde kurulmuştur. İş Sağlığı ve Güvenliğini artırıcı faaliyetlerde bulunmak, yeni tedbirler geliştirmek, teknolojiyi en yüksek düzeyde kullanarak iş yerinde güvenliği artırmak, eğitim ve seminerler vermek ile kazaları ve riskleri en aza indirmek için çalışmalar yapmak temel görevleri arasındadır.

ISST
Institut
de Santé et de
Sécurité au Travail

THE INSTITUT DE RECHERCHE ROBERT-SAUVÉ EN SANTÉ ET EN SÉCURITÉ DU TRAVAIL (IRSST)

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ (Kanada)

1980 yılında kurulan kâr amacı gütmeyen özel bir kurumdur. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda bilimsel çevrelerle ortak yeni yaklaşımlar geliştirmek konusunda görevlendirilmiştir. Çeşitli laboratuvarlarda araştırma ve geliştirme faaliyetleri yapılmaktadır. Bu çalışmalar genellikle akademisyenlerle ortak yürütülmektedir.

GERMAN SOCIAL ACCIDENT INSURANCE (DGVU)

ALMAN SOSYAL KAZA SİGORTASI KURUMU ANA BİRLİĞİ (Almanya)

Sosyal güvenlik sistemi içerisinde çalışanların ve çalışmayanların, çocukların ve öğrencilerin ve emeklilerin sigortalı olması düşüncesini benimseyen bir birliktir.

HEALTH AND SAFETY AUTHORITY (HAS)

SAĞLIK VE GÜVENLİK OTORİTESİ (İrlanda)

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda çalışmalar ile iş yerinde yasal düzenlemelerin takibi, risk değerlendirme, kazaları önleme çalışmaları ve yeni standartlar geliştirmek için kurulmuştur.

KAN bir Almanya kurumudur.

KAN

İŞÇİ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ STANDARDİZASYON KOMİSYONU (Almanya)

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda gerekli önlemlerin alınmasına katkıda bulunmak ve standardizasyonu sağlamak için kurulmuştur. Devlet ve özel firmalarla ortak çalışmalar yürütülmektedir. Üyeleri arasında resmî yetkililer de bulunmaktadır.

TNO

UYGULAMALI BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KURUMU (Hollanda)

Her yıl düzenli olarak belirlenmiş konularda bilimsel çalışmalar yapılmaktadır. Yeni araştırma programları hazırlanmaktadır. Resmî ve yarı resmî kuruluşlarla, özel firma ve kuruluşlarla çalışılmaktadır.

HEALTH AND SAFETY LABORATORY (HSI)

SAĞLIK VE GÜVENLİK LABORATUARI (İngiltere)

Amacı; çalışma ortamında güvenliği artırmak ve riskleri minimize ederek daha sağlıklı çalışma koşulları oluşturmaktır. Çalışmalarını özel birçok kuruluşla ve Dünya Sağlık Örgütüyle (WHO) ortak yürütmektedir. Ulusal işçi sağlığı ve iş güvenliği kurumlarıyla birlikte araştırma geliştirme projeleri, risk değerlendirme ve analizi programları yapılmaktadır.

NOHSCH

NATIONAL OCCUPATIONAL HEALTH & SAFETY COMMISSION

ULUSAL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOMİSYONU (AVUSTRALYA)

Var olan kaynakları işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda etkili bir şekilde kullanıp verimliliği en üst düzeyde tutmak için kurulmuştur. Ayrıca, birçok farklı sektörden firmalara ve çalışanlara eğitimler, destekler vermektedir.

OSHA bir ABD kurumudur.

Canadian Centre for Occupational Health and Safety

Centre canadien d'hygiène et de sécurité au travail

CANADIAN CENTRE FOR OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY (CCOHS)

KANADA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ MERKEZİ (Kanada)

Mesleki yaralanmaları ve hastalıkları minimize etmeye çalışan CCOHS 1978 yılında kurulmuştur. Kanada’da ve dünyada birçok ülkede çalışma koşullarını ve iş yeri güvenliğini artırmak için çok alternatifli eğitim programları sunmaktadır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda bilgi transferi, eğitim, dokümantasyon, etkili yönetim sistemi, sorunlara daha etkili çözümler sağlayarak işverenlerin ve tüm çalışanların sağlığını, refahını ve güvenliğini artırmak amaçları arasındadır.

Institut national de santé publique

Québec

LE CENTRE DE TOXICOLOGIE DU QUEBEC (CTO)

QUEBEC TOKSİKOLOJİ MERKEZİ (Kanada)

Ağır metallere-çözücülere ve onların bileşenlerine, ekolojik kirleticilere, böcek öldürücülere ve diğer kimyasallara maruz kalan insanların risklerini minimize etmek için özel analitik metotlar geliştirmek ve uygulamak amacındadır.

UNITED STATES
DEPARTMENT OF LABOR

OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH ADMINISTRATION (OSHA)

İŞ GÜVENLİĞİ VE SAĞLIĞI İDARESİ (ABD)

Bay ve bayan, yaşlı, genç tüm çalışanlar için güvenli ve sağlıklı çalışma şartları oluşturmak için gerekli çalışmaları düzenlemek, eğitimler, seminerler ve konferanslar düzenlemek, standartlara uygunluğu araştırmak üzere kurulmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri’nde, 1970’te yürürlüğe giren İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununca (Occupational Safety and Health Act, OSHA) ABD’de “Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü” The National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH) ile İş Sağlığı ve Güvenliği Ajansı (Occupational Safety and Health Administration) kurulmuştur.

OSHA-USA’nın kuruluş amacı, iş yeri güvenliği ve işçi sağlığı hakkındaki yasal düzenlemeleri (mevzuatı) çıkarmaktır. NIOSH ise İSG alanında araştırma, eğitim vb. faaliyetlerde bulunarak çalışma şartlarının iyileştirilmesi için çalışmaktadır.

Avrupa’da OSHA-EU’nın kuruluş amacı, Avrupa Birliği’nde iş yerlerinin daha sağlıklı, güvenli ve üretken olmalarına katkıda bulunmaktır. Bu Ajans, iş sağlığı ve güvenliği konusunda ülkelerin gelişimi ve konuyla ilgili bilgi paylaşımını sağlamaktadır. Ajans üçlü bir yapıda organize olup karar verici konumda olan her bir üye devletin devlet, işçi ve işveren temsilcilerini bir araya getirmektedir.

OSHA-EU kuruluşu ve aktiviteleri üç direktifle düzenlenmiştir: Bütün üye ülkeler devlet, işçi ve işveren tarafları ile ajansa üyedirler. Yaklaşık 50 kişinin görev aldığı ajansın çok sayıda yayını ve yıllık düzenli aktiviteleri bulunmaktadır. Ayrıca her yıl Ekim ayının ikinci haftasını iş sağlığı ve güvenliği haftası olarak kutlamakta ve değişik etkinlikler düzenlemektedir.

OSHA-EU bütün üye ve aday ülkelerde aynı formatta düzenlenen bir internet sayfası ve bilgi ağı mevcut olup bu sayfa aracılığı ile tüm üye ülkelerin konu ile ilgili bilgi alışverişinde bulunmaları sağlanmaktadır.

Türkiye OSHA-EU’ya aday ülke olarak gözlemci statüsünde katılmaktadır.

NSC bir ABD kurumudur.

AMERICAN INDUSTRIAL HYGIENE ASSOCIATION (AIHA)

ULUSAL ENDÜSTRİYEL HİJYENİSTLER BİRLİĞİ (ABD)

Kâr amacı gütmeyen 73 yerel ofisi olan bir kurumdur. Endüstriyel kuruluşlarda, devlet kurumlarında, akademik kuruluşlarda ve diğer bağımsız organizasyonlarda çalışan kişilerin her açıdan hijyenik bir ortamda olmasını sağlamak için çalışan, gerekli araştırmaları yapan ve analizlere göre gerekli tedbirleri alan bir kurumdur.

JAPAN INDUSTRIAL SAFETY AND HEALTH ASSOCIATION (JISHA)

JAPONYA ENDÜSTRİYEL GÜVENLİK VE SAĞLIK KURUMU (Japonya)

Mesleki kazaları azaltmak ve iş güvenliğini ve işçi sağlığını artırmak, işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili bilgileri toplamak ve yaymak ve eğitim, seminer ve programlar sağlamak için kurulmuştur.

NATIONAL SAFETY COUNCIL (NSC)

ULUSAL GÜVENLİK KONSEYİ (ABD)

Amacı; insanları, işte, evde, yolda ya da toplum içinde herhangi bir alanda yaralanmaları önlemek ve güvenlik seviyesini artırmak ve riskleri yok ederek yaşam kurtarmaktır.

KOREA OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH AGENCY (KOSHA)

KORE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ AJANSI (Kore)

Kurumun amacı; iş yerlerinde işçi sağlığının ve iş güvenliğinin istenilen standartlarda olmasını sağlamaktır. Kurum birçok firmaya işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili eğitimler vermektedir. Araştırma ve geliştirme programları yer almaktadır.

CSST bir Kanada kurumudur.

THE COMMISSION DE LA SANTÉ ET DE LA SÉCURITÉ DU TRAVAIL (CSST)

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KOMİSYONU (Kanada)

Amacı; mesleki hastalıklara ve kazalara yol açabilecek durumları yok etmeye çalışmak, İşçi Sağlığı ve Güvenliği konusunu teşvik edici çalışmalarda bulunmak ve kaza ve hastalık sonrası rehabilitasyon hizmetleri vermektir.

Your One Stop Provider of Occupational Health,
Safety, Environmental and Quality (SHEQ)
Management Solutions.

NOSA

ULUSAL İŞ GÜVENLİĞİ KURUMU (Güney Afrika)

Dünya çapında mesleki risk değerlendirme hizmetleri ve çözümleri sunmayı hedeflemektedir. Başlıca aktiviteleri olarak, İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda eğitim, denetim, sertifikasyon, danışmanlık konularında bölgesel ve ulusal düzeyde şirketlere hizmet ve teknik destek vermektir.

Özet

- Ülkeler günümüzde aynı İş Sağlığı ve Güvenliği yaklaşımını; ancak ekonomik, siyasi gelişimi ve yönetim biçimlerine daha uygun İSG kurumsal yapılarını benimsemeye çalışmışlardır.
- Ülkelerde İş Sağlığı ve Güvenliği yapılanmaları hakkında birbirinden ayrı mevzuatlar bulunabilmekte ancak, kurumsal yapılar bu kanunlar çerçevesinde belirlenmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği kurumsal yapılarının devlet yönetiminde olsa dahi, daha rahat ve etkin bir şekilde çalışmasının sağlanması temel hareket noktasıdır.
- Ülkemizde İş Sağlığı ve Güvenliğinin sağlanması görevi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne (İSGGM) verilmiştir. Bu kurum, Türkiye'deki İSG mevzuatını oluşturmaktadır.
- İSGGM'ye bağlı İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi Müdürlüğü (İSGÜM), Türkiye ile Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) arasında yapılan anlaşmayla Uluslararası Çalışma Koşullarını ve Çevresini İyileştirme Programı (PIACT) çerçevesinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü'nün alt birimi olarak 1968 yılında kurulmuştur.
- Türkiye'de iş teftişi, “İş Teftiş Kurulu”na yürütülür. Kurul, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakan makamına bağlı olup, teftişe yetkili bir başkanla baş iş müfettişi, iş müfettişi ve iş müfettiş yardımcılarında oluşur.
- Çalışma mevzuatının uygulanmasında müfettişlerce devlet adına yapılacak izleme, denetleme ve teftişin ilkeleri, teftiş hizmetinin örgütlenmesine ilişkin kurallar, işyerlerinde tutulacak teftiş defterlerinin biçimi, ne yolda doldurulacağı ve bununla ilgili işlemler, müfettiş ve müfettiş yardımcılarının görev, yetki ve nitelikleriyle işe alınmaları ve çalışma yöntemleri İş Teftiş Tüzüğü'nde gösterilmiştir.
- Dünyadaki İSG kurumları, özel, resmî ve karma olarak üç sınıf altındadır.

Ödev

- Türkiye'deki İSG kurum ve kuruluşlarının görev, yetki ve sorumluluklarını açıklayınız.
- Dünyadaki İSG kurumlarının isimlerini ve kısaltmalarını listeleyiniz.
- Ulusal ve uluslararası İSG kurumlarının, İSG kültürüne katkılarını kısaca, özet hâlinde açıklayınız.
- Hazırladığınız ödevi sistemde ilgili ünite başlığı altında yer alan “Ödev” bölümüne yükleyebilirsiniz.

Değerlendirme sorularını sistemde ilgili ünite başlığı altında yer alan “Bölüm Sonu Testi” bölümünde etkileşimli olarak cevaplayabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Türkiye’de İSG mevzuatını hazırlamak hangi kurumun görevidir?
  - a) İTK
  - b) İSGÜM
  - c) Sağlık Bakanlığı
  - d) İSGGM
  - e) ÇASGEM
2. ÇSGB’ye bağlı eğitim kurumu, aşağıdakilerden hangisidir?
  - a) İSGÜM
  - b) ÇASGEM
  - c) İTK
  - d) SGK
  - e) ÇSGBEK
3. Ülkemizde İSG konusunda teftiş yetkisi hangisine verilmiştir?
  - a) İSGGM
  - b) TSK
  - c) İTK
  - d) SGK
  - e) TUİK
4. İTK, İSGGM, SGK, ÇASGEM vb. hangi bakanlığın altında örgütlenmiştir?
  - a) ÇSGB
  - b) SB
  - c) MEB
  - d) MSB
  - e) Başbakanlık

5. “KAN” hangi ülkede bulunmaktadır?
- İspanya
  - İtalya
  - Japonya
  - Brezilya
  - Almanya
6. Aşağıdakilerden hangisi hem resmî hem de özel bir İSG kurumudur?
- BAuA
  - KAN
  - OSHA
  - NSC
  - DGUV
7. Aşağıdakilerden hangisi özel bir İSG kurumudur?
- BAuA
  - NIOUSH
  - OSHA
  - CCOHS
  - IFA
8. Aşağıdakilerden hangisi resmî bir İSG kuruluşudur?
- IFA
  - CSST
  - PREVENT
  - OSHA
  - HAS
9. Almanya’daki İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsünün kısaltması hangisidir?
- FIOH
  - INAIL
  - IFA
  - NIOH
  - OSHA

10. ABD deki “Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Enstitüsü”nün kısaltması hangisidir?

- a) NIOSH
- b) OSHA-EU
- c) OSHA
- d) OSHA-USA
- e) DGUV

Cevap Anahtarı

1.D, 2.B, 3.C, 4.A, 5.E, 6.B, 7.E, 8.D, 9.C, 10.A

YARARLANILAN VE BAŞVURULABİLECEK DİĞER

KAYNAKLAR

- BS 8800, Guide to Occupational Health and Safety Management Systems, 1996.
- Dizdar, E. N., Acil Durum Yönetimi, 2000.
- Dizdar, E. N., İş Güvenliği, Murathan Yayınevi, (4. Baskı), 2008.
- Dizdar, E. N., İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri, 2010.
- Dizdar, E. N., Kaza Sebeplendirme Yaklaşımları, Mesleki Sağlık ve Güvenlik, 2001.
- Dizdar, E. N., Tehlike Değerlendirme Teknikleri, Gazi Üniversitesi, F.B.E., 2002.
- Dizdar, E. N., Ünal, Ç., Kurumsal Yapının Değerlendirilmesi, İSG Çalıştayı, 2010.
- Dizdar, E. N., Üretim Sistemlerinde Olası İş Kazaları İçin Bir Erken Uyarı Modeli, Gazi Üniversitesi, F.B.E., Endüstri Mühendisliği (Doktora Tezi), Ankara, 1998.
- Frick K, W. J., Reviewing Occupational Health and Safety Management - Multiple Roots. Amsterdam: Elsevier, 2000.
- Goosen, P., Management System in OHS, Analysis and Comparison of OHS Management System Norms. Ankara: ISAG, 2005.
- ILO, Ergonomic Checkpoints, Geneva, 1996.
- ILO, Guidelines on Occupational Safety and Health Management Systems. Geneva: International Labour Office, 2001.
- İSGİP, AB İSG Yönetim Sistemleri İyi Uygulamaları, Ankara, 2013
- ISO 14001:2004, Environmental Management Systems - Specification With Guidance For Use, ISO, 2004.
- ISO 19011:2002, Guidelines For Quality And Environmental Management Systems Auditing, ISO, 2004.
- ISO 9000:2005, Quality Management Systems - Fundamentals and vocabulary, ISO, 2005.
- ISO 9001:2000, Quality Management Systems – Requirements, ISO, 2000.
- OHS 18000 Assesment Series, Occupational Health and Safety Management Systems-Guidelines for the Implementation of OHSAS 18001, 2000.
- OHS-MS, International Labour Organization: 2001, Guidelines on Occupational Health and safety Management Systems, 2001
- OHSAS 18000 Series, Occupational Health and Safety Management Systems-OHSAS 18001, 2000.
- OHSAS 18002, Occupational health and safety management systems - Guidelines for the implementation of OHSAS 18001, 2000.
- Özkılıç, Ö., İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri ve Risk Değerlendirme Metodolojileri, 2000.
- Robson L, C. J., The Effectiveness Of Occupational Health And Safety Management Systems: A Systematic Review, Institute for Work and Health, 2005.
- Sistemler, ISO/IEC 17021 Belgelendirme Kuralları, T-080/01, 2012.
- TS 18001, İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri-Şartlar, TSE, Nisan, 2008. Bluf, L. Systematic Management of Occupational Health and Safety, ANU, Australian National University, 2003.
- Walter, K. F., Workers Participation and the Management of Occupational Health and Safety; Reinforcing or Conflicting Strategies, Pergamon, 2000.